

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercuria si Duminec'a, F'ies una data pe septimana. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. pe $\frac{1}{4}$ 3 fl v.s. Tieri externe 16 fl. v. a. pe unu anu s'eu 40 doidiceri, or 8 galbini mon. suast'oria. Se prenumera la postale c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. cam 10 vorbe mari s'eu mici inserate se ceru 8 cr. Tac'a timbrala e 30 cr. de fiacare publicara. Fara depunerea acestui pretiu insainte nu se voru mai primi publicari.

Nr. 96.

Brasiovu, 14/2 Decembre 1864.

Anulu XXVII.

MONARCHI'A AUSTRIACA.

Desbaterile parlamentare decurse asupr'a cestiuni unguresci.

Manecandu noi din acea presupunere, cumca din t'ote desbaterile de 6 dile pre catu au decursu ale adresei, pe cititorii nostri ei voru interesa mai multu celea din 1 Dec., c'a unele care atingu mai deap'rope chiaru pre acelea tieri ale monarchiei, care sunt locuite si de romani, resumamu din totulu mai vertosu ideele desfasurate de dn. Kaiserfeld si de dn. min. Schmerling in privinti'a cestiunii unguresci, eara tragerea de conseciutie din acelea o lasamu cititorului.

Deputatulu Kaiserfeld (emploiatu procuroru de statu) punenduse pe terenulu constitutiunii din 26 Fauru 1861 dice, cumca ce e dreptu, constitutiunea este acea angira (ancora), de care singura se tiene in timpul de facia monarchi'a, eara pentru elu constitutiunea este acelu midiulocu, acea cale, prin care singura cas'a deputatiloru are se esa din ac'estea incurcaturi constitutionale fara a mai astepta octroiieri. Acea constitutiune inse este nechiara, plina de contradic'eri, defectu'osa si ceret'ore de revisiune, apoi neci asia cum este nu se afla intru totu coprinsulu ei indeplinita.

Problem'a ce are se deslege fiacare constitutiune este, c'a se anum'esca respicatu marginele s'eu terminii competintiei pentru fiacare corpu legislativu si inca asia, c'a neci unulu din acelea corpuru se nu p'ota trece in sfer'a celeilalte. Trebuie inse a marturisi, ca constitutiunea austriaca nu impaciuiesce in ac'esta privintia.

Orcarui regimu federalisticu ei sta prin putintia c'a prin diet'a Ungariei se sc'otia din ac'esta casa pe senatulu imperialu, si eara si orcarui regimu centralisticu ei sta in voia, c'a prin senatulu imperialu angustu se absorba in acesta cele mai pretio'se atributiuni ale dieteloru provinciale, eara ac'esta o p'ote face fara a vatama liter'a constitutiunii. Fara c'a se voiescu a face distinctiuni fine intre senatulu imperialu angustu si intre celu mare, trebuie se o marturisescu, ca constitutiunea justifica (da locu, suferu) pe ori-care din acestea esplicatiuni.

Modulu precum se tract'esa bugetulu acum corespunde intru t'ote modulu priimitu in Prasi'a si in Franci'a; cu t'ote acestea modulu acela nu este constitutionalu; pentru-ca pre candu potestatea de a vota banii este in manile senatului celui mare imperialu, pe atunci potestatea legislativa in o multime de ramuri se afla in manile senatului imperialu angustu si in ale dieteloru. — Din ac'esta urm'esa neaparatu, c'a unulu s'eu altulu din acelea doua drepturi constitutionale se devina o amagire.*) Si cu t'ote acestea n'umai pertractandu bugetulu in modu constitutionalu va fi cu potintia de a usiora finantiele statului si a restaura bilantiulu. — Principiulu representativu este pusu

*) Cancelari'a Transilvaniei si cea a Croatiei au si patit'o in ac'esta privintia in ean'a trecuta. Si cu t'ote acestea se mai afla la Sabiuu in ver'a trecuta romani si sasi, carii credea bona fide, ca votandu diet'a ardel'ena ori-ce, senatulu imperialu trebuie se d'e bani. Fericitii cei tari in credintia, ca aceia voru castiga comori pentru ti'era.

in lucrare asia, in catu neci unu deputatu alu senatului imperialu nu p'ote dice despre sene, ca elu se bucura de increderea publica in ti'er'a de unde a venit, ba elu nu p'ote dice neci macaru ca alegerea lui ar fi o proba (dovada) de increderea catra elu a dietei care la tramisu. (In stang'a: F'orte bine!).

Constitutiunea austriaca nu cun'osce neci legi fundamentale; de es. libertatea personale (Habeas corpus), libertatea civila, a presei, a asociatiunii si adunariloru (Meeting), independinti'a judecatoriloru si neamovibilitatea (adica nestramutarea loru dela unu locu la altulu fara neci o cauza grea) si ca nu sunt asigurate de locu prin cate o lege fundamentala. D'eca noi amu ave legi fundamentale, adica o'sesi-care principii generale atatu dinc'oce catu si dincolo de Laitha, pentru imperiulu iutregu, in ac'est'a ar' sta solidaritatea intereseloru si acea legaminte care ar' tiené pre toti la unu locu.

Dupa-ce numitulu oratoru premise acestea si mai multe asemenea, trecundu la cestiunea unguresca dise intre altele:

Aici se arata invederatu pana la ce mesura constitutiunea e neperfecta, cum si ac'esta casa necomplinita, eara urmarile acestoru scaderi sunt preste mesura intristat'ore. Aici diace temeulu ca situatiunea (stare imper.) este atatu de eequiv'oca, in doi peri, indoio'sa, nepronunciata, ca este o sila si necesitate imperativa pentru-c'a se miscamu in neadeveruri si esceptiuni si se lucramu cu fictiuni, care tocma pentru-ca nu sunt adeveruri, nu potu suplini adeverulu. (Placere in drept'a, d'ora numai la poloni).*) De aici purcede, ca mai tragemu pe urm'a no'stra o bucata de absolutismu cu asia numitulu constitutionalismu; de aici provine si lips'a de auctoritate, pe care numai o adeverata representantia o p'ote ave atatu in susu facia cu regimulu, catu si in diosu facia cu poporale; totu de aici purcede si acea impregiurare, ca noi intalnimu preste totu in justitia, in administratiune, susu in afacerile statului totu slendrianulu vechiu si totu pers'onele de mai nainte. (F'orte bine!). De aici si lips'a de resultatu a toturoru incercariloru senatului imperialu angustu, pentru-c'a in legislatiune se deschida locu unu liberalismu sanatosu. De aici earasi vine, ca nu mai e in potintia de a regula finantiale statului, de unde se trage apoi acea stare de neputintia a regimului, din cauza ca elu e silitu a 'si intrebuintia poterile spre a infrena pe elementele opuse, totu de aici inse se trage vedi'a (auctoritatea) cea decadiuta a Austriei in Europ'a, cum si speranti'a partiteloru neamice (dusmane), ca 'si voru ajunge scopurile inlainturulu tierii prin cate o lovitura ce ar' veni de afara, de unde earasi credinti'a poporului cu privire la institutiunile noua, decadiuta, de unde apoi ac'esta apathia (nepasare) spaimantat'ore catra constitutiune; inse ac'esta apathia este atatu mai pericul'osa, cu catu astadi problem'a sta asia: S'eu Austri'a constitutionala, s'eu mai multu necidecum. (Placere sgomot'osa din t'ote partile casei).

*) Ac'esta plesnitura a lui Kaiserfeld se reduce la intrarea ardeleniloru in senatulu imperialu.

Dupa-ce mai de parte oratorulu lauda ide'a cea mare si fapta cea istorica a ministrului Schmerling, cumca a mi-diuocitu a se dá constitutiune Austriei si inca asia, oa elu din partea s'a isi arse tóte corabiile, pentru-cá se nu se mai póta re'ntórce la absolutismu, apoi inse ei imputa greu, pen-tru-ce a lasatu a trece trei ani fara rezultate, pentru-ce atata sfiéla in executarea mesuriloru constitutionale, de unde atata cautare de protectiune la cas'a de susu, pentru-ca déca regi-mulu ar' fi fostu mai liberalu dincóce de Laitha (adica vor-bindu din Vien'a), atunci tocma prin acést'a ar' fi spartu constitutiunii cale mai larga si catra Ungari'a. Numai cesti-unea ungrésca ne conduce la revisiunea constitutiunii.

Dupa acesteá oratorulu isi face miculu, inse importan-tulu emendamentu in privinti'a conchiamarii dietei ungresci, pe care motivandu 'lu pe largu isi reocupa locul intre a-plause comune de ale toturor partiteloru.

Lasandu de o parte dep. Mende si Dr. Berger, cari vorbira pentru acelasi programu, cá si Kaiserfeld, apoi Schindler, Giskra, gr. Kinsky si mai aretara temerea chiaru si despre despartirea senatului imperialu angustu de celu latitu; apoi

Min. statului de Schmerling, intr'o cuventare lunga dechiara preste totu, oa scopulu regimului in privinti'a Un-gariei e, cá se nu mai faca experimente, ci se conchiame o dieta, care se apromita unu resultatu bunu. Regimulu vré a castiga atata influintia la alegeri, cá se se aléga barbati de aceia la dieta, cari su portati de sentimentulu, cumca vii-tórea dieta trebue se faca o invoire intre Ungari'a si Austri'a si acesta printr'o invoire libera pe temeiulu desbaterii libere, pe catu acést'a corespunde naturii constitutiunii imperiale. Estai mediulu cuventarei ministrului. — Dupa introducere ad. minist. de Schmerling la dorinti'a aretata de deputati fa-cia cu Lombardo-Veneti'a, cá acést'a „se si recapete dieta prin reprezentanti alesi si cu acést'a o activitate constitutionala,“ respunde, ca a fostu preste potintia in mediulocu miseari, loru din tier'a aceea a se spera o consultare linistita si ob-iectiva pentru trebele tierii, inse regimulu s'a ocupatu multu cu caus'a acést'a, si statutulu se afla gat'a care intr'unu mo-mentu corespundiatoriu se va publica indata, si represen-ti'a tierii se póte pone in viatia candu se va sperá, ca diet'a nu va luá o directiune nefructifera. — Cu privintia la diet'a Galitiei, pana candu va tiené sesiunea senatului imperialu, a-poi dupa elu a senatului angustu, va sosi si tómn'a anului viitoru, candu se mai potu conchiama dietele, astadi dara nu se póte respica despre ceea ce numai dupa unu anu e posi-bilu a se face.

De a-ci trece la deslucirea „asia numitei cestiuni ungu-resci“ aretandu, cá si regimulu doresce, ca acést'a cestiune se se resolvese catu mai curundu intr'unu modu pacificu si mul-tiamitoriu, dar' aici dorinti'a nu e de adiunsu, ci mediulócele, ele facu dificultatea ce ocupa atentiunea barbatiloru, caroru le diace la anima binele tierii. Inse minist. n'a aflatu in tóte desbaterile de alalta eri si de astadi vré o noua deslucire a mediulóceloru, cum ar' fi a se resolvi acést'a cestiune. Unu oratoru din Austri'a inferióre, dice minist., pretinse, cá mai inainte de tóte si cu cea mai posibila iutiala se se conchiame o dieta in Ungari'a asia, in catu regimula se se tiena la a-legeri cu cea mai posibila pasivitate, apoi se i se dè propu-satiuni regesci, cari se multiamésca pe poporu, si poporulu acestu dinasticu va aplauda pe regele seu, si cestiunea ungu-résca va afla o resolvire multiamitóre. — „Imi pare reu, dice ministrulu, oa nu me pociu alatura la acést'a parere; „eu nu sunt de parere, ca regimulu ar' avé datoria a se tiené pasivu facia cu alegerile, din contra tienu, ca regimulu are obliga-tiune a ecsercea o influintia iertata asupr'a alegeriloru, con-ducundu atentiunea alegatoriloru asupr'a barbatiloru acelora, cari sunt portati de sentimentulu: ca la diet'a cea mai de aprópe a Ungariei cata se se faca o invoire intre Ungari'a si intre tierile dincóce de Laitha, cari voru si aduce cu sine unu spi-ritu pacificu si primitoriu, si atunci sum incredintiatu, ca si diet'a va contribui partea s'a la resolvirea intrebatii acés-teia. Adversarii constitutiunei imperiale cu buna sama nu voru remané pasivi, ei voru si fórté activi; si e fórté rea po-litica cá regimulu se se tiermurésca la o curata pasivitate si defensiva. — Cu propusatiuni r. si apelu catra Ungari'a? — Nu se castiga nemicu, pentru-ca r. propusatiuni cu buna sé-ma numai atunci se voru primi cu entusiasmu, de unguri, candu voru corespunde intereselor si pareriloru loru; pro-pusatiunile inse dupa parerea regimului imperatescu ar' perde totu pretiulu, déca n'ar' lasa neatinsa ide'a si form'a consti-tutiunii imperiale.

Lui Kaiserfeld, care sfatui, cá se se dè celea mai li-

berale institutiuni dincóce de Laitha, ca ataci constitutiunea va afla mare pretiu si la poporulu ungrescu si acesta se va afla gata a o accepta catu mai curundu, respunde ministrulu, ca elu inca va contribui, cá unele din acelea institutiuni li-berale se se resolvese catu se póte mai curundu pe cale con-stitutionala, inse cum? Prin senatulu imperialu intregu? — Acestea nu se tienu de competinti'a lui; — prin celu angustu? Apoi ore voru avé ele ceva valóre pentru Ungari'a? — Neci decum. Tóte aceste legi de libertate, tóte aceste drepturi fundamentale trebue se se pertractese in diet'a Ungariei, care le va prelinde, déca le va afla ca 'su in interesulu tierii, inse cū aceea, ca le vomu vota, nu vomu misca noi pe unguri, cá se 'si iea si ei scaunu in senatulu imperialu, apoi afara de res-ponsabilitatea ministeriala in cas'a acesta inca nu s'a facutu neci una alta propunere de a modifica constitutiunea imperiala in acela sensu, cá se capete o forma liberala. Ministrulu crede mai incolo, ca cestiunea ungrésca nu se póte resolvi cu unu sboru repede, ci numai in liniste si cu pregatiri in cetisióre. Dupa enararea celoru petrecute dela 60 incóce vine la intrébarea, ca ce actiune ar' fi se se iè la dieta v. a Ungariei si dice, ca din-mai multe parti se facura propuneri in casa, ca regimulu n'are de a face alta decatu se alature constituti-nea imp. lunga propusatiunile regii provocandu diet'a Ungariei, cá se o primésca si se aléga la senatulu imperialu. — In Ar-dealu a succesu acést'a regimului, inse resultatulu acesta e fructulu unei osteneli indelungate, duratóre si consecinte din partea organeloru regimului, ér' déca diet'a ung. nu va primi constitutiunea, apoi se intre la mediulocu necesitatea de statu, cá celu mai supremu imperativu? — Hei, domnii mei, estu punctu de vedere n'avemu lipsa se 'lu mai luamu, pentru-ca in 1861 a fostu formalu asia luat. In privinti'a teoriei per-derei de dreptu si a contumaciarei (Verwirkungs- und Con-tumazierungstheorie) ea cá o curgere din diplom'a din Oct. s'a pusu locul seu parte, totu siregimulu nu va a contumacia tier'a (cu stare esceptionala), ci a o impacá, cá se primésca cu bu-curia constitutiunea imperiala, pentru-ca numai atunci va de-veni constit. imperiala adeveru. Regimulu va da ocaziune. dietei Ungariei a se pronuncia liberu asupr'a const. imp. si a 'si da pe facia dorintiele, cari dupa parerea ei se se realizeze, cá pretiu de a primi constitutiunea. Regimulu astadi e resolutu a deschide dietei Ungariei celu mai latu campu spre a se consulta in caus'a acést'a; si do-rintiele formulate ale dietei, pe catu ele nu voru altera con-stitutiunea imp. se voru accepta, si in poterea iniciativei loru se va invita senatulu imperialu spre a se demite in mai de-partea pertractare a acestoru propuneri, ca ce regimulu imp. tiene tare de principiulu, ca numai si numai pe calea con-stitutionala se póte face in constitutiunea imperiala vreo mo-dificare, si inca numai din partea corónei cu senatulu impe-rialu. Acestea cuvente se primira cu bravuri din partea casei si min. inca incuviintia propun. lui Kaiserfeld, cá timpulu convocarei dietei ung. se se lese in competinti'a corónei.

Din extractulu acestoru 2 cuventari se póte judeca tóta lupt'a cá si starea lucrului cu caus'a Ungariei si a constitutii.

Diet'a Transilvaniei. Siedinti'a din 13 Oct. (Cont.). Se pune la ordinea dilei mai incolo:

Reportulu comitetului finantiaru despre 2 proiecte de lege, care privescu stabilirea preliminarului pentru fon-dulu transilvanu de concurentia, I-ea incependu dela 1 Nov. 1863 paa la finea lui Dec. 1864, si alu II-lea preliminarulu pe 1865.

Schuler-Libloy cá referentu desfasitura starea bu-getaria a tierii facia cu statulu dicundu, ca in bugetulu sta-tului pe 1864 erá pentru cancelari'a de curte transilvana una cifra cá la 3 $\frac{1}{2}$ milióne; administrarea finantieloru nóstre costa pe anu peste 1 milióne. Cerintiele pentru fondulu de desarcinarea pamentului cá la 3 milióne, acesteá cu alte a-runcaturi pe comune face sum'a de 10 milióne. La trebuin-tiele generale ale imperiulu, cari se suie pe anu la 300 mil. fl. intre cari numai interese la datorie se platescu cate 106 mil. pe anu, era militi'a inghite cam la 120 mil., Transilva-ni'a inca ar' avé a plati contingentulu proportionatu si cu totul ar' avé a suportá la 20—24 mil. pe anu.

Transilvani'a afara de spesele sale de 5 mil. platesce in cas'a statului la 4 mil. fl. dare dirépta, dare indirepta peste 7 $\frac{1}{2}$ mil.; dare pe vinu arsu 1,600.040, prisosulu din venitul salineloru, cá 2 $\frac{1}{2}$ mil. monopolulu de tabacu 1 $\frac{1}{2}$ mil.; tim-bru si tacsá mai unu mil., vami de transitu cam 200.000, vami interne 140.000 etc. Pe candu bunurile statului in Transil-vani'a dau numai 30.000 si cele lasate bancei 7 mii, baiesi-tulu totu numai ceva peste 200.000 si padurele statului 13.000,

cu totul pe 1864 a contribuitu Transilvani'a la bugetulu imp. numai 11,823.860 fl. pe candu statulu face spese pentru Transilvani'a de 2 ori pe catu venitu iea elu dela ea. Cam asia merge si cu celelalte tieri, in catu cam la 600 mil. spese vine venitu numai 500 mil. de a-ci remane deficitulu de 100 mil. — Deci nepotendu neci statulu dá ajutorulu cerutu va trebui se ne ajutam noi pe noi inaintandu agricultur'a si productivitatea; de a-ci vedemu, ca finantiele si ale tierii si ale statului ceru economisare si crutiare, si acestea temeiuri au servitu de basa comisiunei la reportulu seu. — Dupa cetirea reportului se cetescu propunerile comitetului si se primesce proiectulu de lege pentru fondulu de concurentia pe an. 1863/4 in textulu regimului, in tocma:

Art. I. Spre a aduce in viitoriu anulu de pana acum administrativu in consunantia cu anulu solariu, se estinde duranta anului administrativu 1864 pe 14 luni, va se dica, pe periodulu dela 1 Noembre 1863 pana la 31 Dec. 1864.

Art. II. Spesele totali ale fondului tierii pentru periodulu susmentionatu se aplacidésa in sum'a de 219.411 fl. valuta austriaca.

Art. III. Spre acoperirea partiei din sum'a de 151.031 fl. a speselor totali, care nu se póte acoperi din veniturile proprii ale fondului tierii preliminate cu 68.380 fl., se va escrie si scóte pe periodulu finantiale 1864 a aruncatura de patru si diumatate crucieri pe fiecare fiorinu alu dariloru directe imperatesci (esceptionandu se inse adaugemintele estraordinari.) Dupa acésta se luà inainte pertractarea

Preliminariului

facutu de comisiune pentru an. 1865 totu la fondulu de concurentia transilvanu si se scade recerinti'a esactoratului dela 29.455 la 25.405 fl., deci comit. propune:

„Ca spesele pentru esactoratulu provincialu sunt a se suscepe in preliminariulu pe a. 1865 de incuviintiate in sum'a redusa la 25.405 fl., cu privire inse la aceea, ca reorganizarea perfecta a esactoratului provincialu sta la inaltulu regimu sub pertractare, inaltu acelasi ar' fi de a se recerocá, cá se predè despre aceea dietei catu mai curundu o propusetiune, eara pana atunci se sisteze implinirea posturilor vacante.“

RECERINTIA. Titlu 1. Esactoratulu provincialu.

1) Unu esactoru 1260 fl. 2) Unu vice-esactoru 1050 fl. 3) Patru consiliari de esactoratu, 2 à 945 fl. 4) 2 à 840 fl., la olalta = 3570 fl. 5) Unu registratoru 635 fl., doi sprediece oficiali de esactoratu. 6) 2 à 735 fl. = 1470. 7) 5 à 630 fl. = 3150 fl. 8) 5 à 525 fl. = 2625 fl., cu totul 7245 fl. 9) Optu ingrosisti, 6 à 367 fl. 50 cr. = 2205 fl. 10) 2 à 315 fl. = 630 cu totul 2835 fl. 11) 6 accesisti à 262 fl. 50 cr. = 1575 fl. 12) Unu usieriu 263 fl. 13) Unu servitoriu de oficiu 262 fl. 14) Unu ajutatoriu de servitori 210 fl. 15) Adause de functiune si de suplinire 2000 fl. 16) Siepte diurnisti à 80 cr. = 2000 fl. 17) Remuneratiuni si ajutórie 900 fl. 18) Trebuintiele oficiului si de cancelaria 1300 fl. 19) spese diverse 200 fl. Sum'a 25.405 fl. cu primirea acestei rubrice siedinti'a se incheie.

In siedinti'a din 14 Oct. se continua acestu obiectu:

Titlulu 2. „Pensiuni,“

s'au aretatu din actele comunicate (decretu alicu din 6 Martiu 1862 Nr. 924, apoi Nr. 448 ex 1863, Nr. 2064 ex 1863 si decretu alicu Nr. 4935 ex 1863, precum si actele guberniali sub Nr. 22.751 si 33.076 ex 3863), ca pensiunile asemnate pana acum pentru doi amplotiati, si in locu de dóue pentru patru veduve de ale amplotiiloru dela esactoratu facu sum'a de 2415 fl. (in locu de 1960 fl.). Pentru aceea se propune: cá titlulu acest'a se se incuviintieze cu recerinti'a de 2415 fl. la care inse debuie se se reflecteze, ca si acoperirea pensiuniloru pentru amplotiati, carii au statu in servitiulu c. r. de statu si numai in anii mai din urma s'au conchiamatu la esactoratulu provinciale, ar' trebui se se primésca pe vistieri'a statului.“ Se primesce.

Titlulu 3. „Spese pentru ingrijirea bolnaviloru si smintitiloru.“

Pentru este dóue rubrice s'au preliminaru 60.240 de fl. contribuirea fondului concurentiale alu tierii la aceste spese e basatu pre actulu locotenentiale cu Nr. 4824/1855 si Nr. 28.144/1856, conformu ordinantiei ministeriali din 6 Martiu 1856 Nr. 6382/1856, ce normésa re'ncassarea erogatiuniloru facute pentru spitalele publice, cari nu sunt realisabili in genere. (Buletinulu legiloru provinciali II. sectiune Nr. 3 din a. 1857). Acestu ajutoriu se prestésa numai pentru spitalele

dechiarate de publice. (Norm'a locotenentiale din 8 Maiu 1857 Nr. 8413).

Dreptu spitale publice se recunoscura inca in 1856 urmatórele: 1) in Clusiu, 2) in Muresiu-Osiorheiu, 3) in Turd'a, 4) in Fagarasiu, 5) in Sepsi-St.-Georgiu, 6) in Ciucu-Szere'd'a; apoi s'au mai adausu acestor'a 7) spitalulu din Sabiiu, si in fine 8) din Deesiu, 9) din Dev'a. (Va urmá).

BRASIOVU 2 Dec. Eri séra dearsera in Brasiovu vechiu, strad'a besericei romane, dóue siuri dimpreuna cu tóta adunatur'a de pe campu in cereale si nutretiu. Nu se sci, déca man'a vreunui tatiunariu, or' negrigi'a au causatu foculu, care indata se si contumaciá, de nu resbi mai departe.

— In onórea reintórcerii glorióseloru trupe austriace din Schleswig-Holstein se produse mai eri si aici una bucata teatrala festina, care intr'uni unu publicu mare in sal'a teatrului, unde directorulu impartu 50 de bilete si pentru soldati. Musie'a regimentului de ulani archiduce Karl, produse cele mai frumóse piese.

— Ne miramu de scirea din „Presse“, ca dn. deputatu la senatulu imperialu G. Baritiu si ar' fi depusu mandatulu, pe candu scimu positivu, ca a calatoritu la Vien'a.

UNGARIA pasiesce cu pasi gigantici inainte spre a 'si consolidá creditulu si a deschide isvórele productivitatii prin imultirea cailoru de feru, prin redicarea de nenumerate reuniuni si acum de nou prin incordarea de a redicá casse pastratóre si institute de creditu si de imprumutari pe gagi (zalogu). Tocma si acum fú una deputatiune mare la Mai. in caus'a ramuririi drumului de feru in Ungari'a superióra si fú demisa cu speranti'a, ca se va face totu ce se va poté.

AUSTRIA INFERIORA. Vien'a 7 Dec. Emiterea obligatiuniloru la noulu imprumut de statu de 25 mil. voru incepe a se dá afara dela 7 Decem.

Pe la 7 Decem. se aflau la banc'a nationala 378 mil. 151,716 fl. bancnote puse in circulare, acoperirea loru inse se afla numai 290 mil. 202,403 si 83 cr. — Éra si dedera faliti 2 firme de panurari, alte 3 firme de negutiatori si 1 de feraria. S'a facutu acum si rubrica de falimente prin diurn. vienes!

„Pester Loyd“ scrie, cumca contele Mensdorf si aru fi datu demisiunea, dechiarandu in audientia la Mai. S'a, ca a primitu numai provisoriu acestu postu de statu, pentru care nu se afla tare de ajuns; cá soldatu inse e gat'a a si siertfi sangele si viéti'a. Mai. S'a chiamá pe ministrulu Schmerling si Lasser si conferi cu dinsi; despre resultatu nu se sci. Se vorbesce ca princ. Metternich din Paris aru veni la postulu acest'a. Dimisiunea contelui Mensdorf inse nu s'a primitu. Tienut'a ministrului Schmerling in desbaterile despre Galitia aflá aprobare inaintea Mai. S'ale. Prin urmare neci vorba de dimisiune, ér'a cuvintele ministrului de resbelu, cumca amenintiarea resbelului nu e departe, a starnitu una sensatiune generala; pana si deputatii se fórmaru grupe de grupe in sala, intrebanduse unii pe altii. — Vedemu inse, ca „General Correspondenz, diurn. of.“ lasa afara acelea covénte in referat'a s'a.

Unu spitalu pentru 1000 bolnavi fara osebire benevoi Mai. S'a a fondá pentru aducerea amente a nascerei principelui de coróna Rudolf, dupa care se si numesce „institutulu Rudolfianu“ Mai S'a a apromisu, ca va pone singuru pétra fundamentala la acestu monumentu, fondatu intru memori'a evenimentului fericitóriu de tóta monarchi'a, in 12 Dec. si voru asista si Mai. S'a imperatés'a si principele de coróna Rudolf la acea ceremonia.

BOEMIA. Fiendu ca profesorulu Herbst memorá in sen. imp. despre ecsecutiunile contributiunii si restantiele loru in comun'a Praga, Tagesb. din Praga ése acum cu nesce date statistice intregitóre inainte, dicundu, ca magistratulu din Praga a ecsecutatu intrunu anu 25 mii de ecsecutiuni pentru contributiune si acést'a din lips'a contributoriloru, si la unii chiaru si din specula, cá se invertésca bani pana in finea anului cu pucinulu interesu ce dau pentru ecsecutiune.

Cronica esterna.

GERMANIA Schleswig-Holstein. In urmarea conclusului dietei federative comandantulu armatei aliate a emis una publicare, cumca in poterea art. 3 alu tractatului de pace din Viena posesiunea din Holstein si Lauenburg trecu provisoriu la Maiestat. S'ale austriaca-prusiana. Ecsecutiunea federatiunei a incetatu, trupele Hanoverane si Sachsóne au si esitu, si administrarea unita a ducatelor re-

mane in manile comisarilor civili, cari pana la definitivă hotarire despre viitorul ducatelor voru portă unu provisoriu de administratiune.

Acumu vine la tapetu intrebarea, óre a cui proprietate voru fi acestea ducate? Prusia esse acuma inainté cu unu dreptu de ereditate asupra Principatelor, Austriá inse inca a sangeratu la liberarea lor, si federatiunea si tiene dreptulu dispositiunei in Holstein. — Benedetti, solulu Franciei acreditatu la cabinetulu din Berlinu a si primitu insarcinare a cere dela ministrulu prusianu Bismark deslucire, cá ce vré Prusi'a cu ducatele. Tóta lumea crede, ca Prusia nu va lasa din mana ducatele. —

FRANCI'A. Compiene. Unulu dintre óspetii imperatului Napoleon la Compiene principele Meternich, solulu Austriei, vrendu a aflá simptomele evenimentelor dubie facia cu Italia, stórse din gur'a imperatului de repetite ori incredintiarea, cumuca decumva Italia de sene ar' atacá nu numai Roma, ci si Veneti'a, acésta singura va intempiná totu pericolulu si va portá tóta responsabilitatea. Pe lenga acésta se aretá imperatulu aplecatu a favorisá orice incercare de negociatiuni pentru una pace duratóre intre cabinetulu de Viena si celu d'in Florentia (viitoria). Cu tóte acestea „France“ scrie 1 art. destulu de dusmanu in contr'a Austrei si desarmarea o privesce de una ilusiune; totuodata deminte si scirea, cumuca dór' ecsregele Franz alu II-lea va parasi Rom'a, asilulu unicu datu de Pap'a.

Procesulu celor 13 advocati republicani, cari pentru tienera de adunari- peste 20 persóne-se trasera in procesulu calcarei de lege, care condamna adunariile mai mari de 20 persóne s'a finitu si cei 13 sau osinditu la pedépsa de cate 500 franci, si acést'a osindire a instantiei prime s'a intaritu si de catra curtea judecatorésca imperiala. Acésta e libertatea de reuniuni in Franci'a. —

ITALIA 6. Dec. Inca totu se desbate in senatu conventiunea; si generalulu Cialdini spriginesce straponerea capitaliei din punctu de vedere strategicu. Unu Cialdini dise, ca intre Italia si Austri'a e imposibila transactiunea ad. invoirea pacifica. Capital'a Florenti'a, dice, e scutita, fienduca pasagele peste muntii Apenini suntu totu atatea adeverate Termopile (stramtóre cá alui Leonida in Greci'a) si ce vomu mai dice, déca acést'a cuventare s'a primitu cu aplausu in senatulu italianu? — Palavicino combate conventiunea, vré se mérga la Roma si pentru Venetia se pórté resbelu. Conte Rewel desapróba conventiunea din alte Temeiuri si crede, ca nedependinti'a poterei lumesci a Papei e de lipsa. Lamarmorá incuviintiéasa tóte observatiunile cele cumpante ale lui Cialdini cá ale unui bunu militariu. — Pusatiunea, care o iéa Austri'a in Rom'a indemnandu, cá S. S. Papa se parasésca opusatiunea pasiva, nu place neci-decumu Italiei, fienduca acést'a vede, ca caus'a Romei apropia si solidésa relatiunile intre Austria si Francia, prin urmare cu atatu mai multu departésa pe Franci'a dela inaintarea scopurilor italiene in contr'a Austriei.

In Roma se venturésa idea unui congressu de persóne si capacitati eminente din tóta Europa. Cardinalulu Merode e auctorulu ideii acestia dar' si regele Ludovicu din Bavaria si ecsregele Franz se invoiescu, precum si Pap'a.

Telegramu. Turinu 9 Dec. Adi senatulu primu conventiunea din 15 cu 134 in contra la 47 voturi.

GRECI'A. Atena. Greci'a se tiene acumu fericita, fienduca adunarea nationala si-a facutu una constitutiune pe catu a voitu de liberala si regele a si depusu juramentulu pentru sustinerea ei. Adunarea nationala finindu-si lucrarile s'a desfaoutu. Intr' aceea esi una brosiura la lumina, care descopere multe hotii ce s'au facutu si se facu si se voru mai face, ea dice: „Toti au furatu, toti fura, si voru mai furá.“ Brosiur'a e indreptata chiaru in contr'a adunarii nationale a Greciloru si ceea ce impune e, ca ea e si subscrisa de Ypsilanti, Bulgaris, Canaris si alti greci de fronte si chiaru si de conducatoriulu noului rege contele Sponeo. Ei bine, acésta e conduita grecésca, dar' óre in Romani'a cine a fostu semenatu asemeni pecate?

ROMANIA. Bucuresci. „Amiculu Familiei“ in procesu de presa. Ve veti mirá de acestu contrastu, ce invalue aceste 3 cuvente din fronte. Ele inse suntu titulu adeverului, ca „Amiculu Familiei“ cunoscutulu diurnalu redigiatu de Dra Constantia de Dunca a intratu intrunu procesu de presa. Déca curierulu Bucuresciloru din nr. 13

14 e uniculu articulu, care aru fi trasu dupa sene acestu procesu, apoi nu scimu, cumu se póte uni legea de presa cu propagarea moralitatii si descoperirea abusurilor, care adeseori nedescoperite amenintia moral'a societatii. Numitulu articulu enarésa una aventura catu se póte de marsiava a unui june despoiatu de totu simtialu religiosu si moralu si decadiutu la sórtea animaleloru, oare nu sciu, decatu a si satia poftele instinctive. Una decadintia a moralei trista si fara parchia se infaciosiésa in acelu articulu, care descrie onest'a conduita a unei veduve cu 2 fice ornate cu tóte virtutile, dintre care una erá victoriósá in lupt'a in contr'a resbunariloru siarlataniloru. Unu june se furisia in cas'a veduvei, ducundu de lucru feteloru, pana candu priu daruri felitrite si cascigá atentiune, in catu in urma i se primi declararea cea siréta, ca vré se ié de consórta pe una dintre fice, inse punendu preteostu, ca parentii lui l'aru opri dela acéstu maritagi, propuse una cununia secreta, la ceea ce nu se opuse neei famili'a credulei veduve. Intruna duminica junele aduce in birja unu preotu, care ii si cununa, si junele cá sociu petrece cu consórta la sócr'a s'a 3 dile, dupa cari peri odota, ér'sér'a primi biat'a insielata unu biletu, in care ei serie junele, ca preotulu a fostu fict'vu numai unu servitoriu imbracatu popesce, ér elu a facutu acésta stratagama, numai d'in punctulu imoralitatii; elu inse e unu servitoriu alu unui arendasiu, déca vré, se lu caute cu procesu, numai se-lu gasésca scl. Din cuvintele ultime ale articulu se vede si intentiunea scriitoresei, care a fostu a revindecá prin publicitate una decadintia atatu de trista a moralitatii si a trage luarea amente a secului frumosu, catu e de pericolosu a crede vorbeloru insietalóre. —

Noi de nu cumuva numele junelui Nicolae . . . care mai nainte se numea pe sene impegatu si proprietariu de casa, datu in publicu, inse fara de conume, apoi in totu articulu nu vedemu altu ceva in contr'a lezei de presa, ci totu art. tientésa numai la revindecarea moralitatii. Ai' fi tristu lucru, candu s'aru pune stavila unui amicu de familia a nu descoperi adeverulu unei scene de familie atatu de triste. Credemu inse, ca numai pentru cá sese póta dovedi criminalulu acél'a va fi intentatu si procesulu, care póte deveni si monstruosu in decurgerea lui. —

Reforma in contra Dimbovitiei tocma cere cu unu tonu stentoricu reforme in beserica, in disciplina cu cuviintele urmatóre:

„Ceremu dar de la guvernulu luminatu si liberale de astadi reforme bisericesci, de óre ce capii religiunii nóstre suntu departe de a le intielege si a se ocupa de ele. Ceremu reformarea cartiloru bisericesci; introducerea calindarului nou in loculu celui vechiu, cá o cestiune de forma ear nu do dogma religiósá. Ceremu deplina autonomia si independintia a bisericei nóstre si emanciparea ei de sub tutel'a patriarcala straina. Ceremu retrebuirea pretiloru mireni, desfiintarea graduala a calugariei, si infiintiarea unui sinodu romanu compusu din clerici luminati si independenti: ceremu incetarea ingerintiei clericale in afacerile civile care constitue astadi unu statu in statu; ceremu infiintiarea maritagiului civilu si desfiintiarea consistorieloru; ceremu, in fine o lege care se reguleze atributiunile puterii spirituale, in facia cu puterea timpurala: ceremu instructiune si seminare pentru cleru. ceremu. ceremu.“

Dar de la cine ceremu noi tóte acestea? De la capulu bisericei? Nici decumu, pentru ca capulu bisericei este departe de a intielege s'a se ocupe de asemenea lucruri; caci pe cand tóte ramurile statului se organizésa si se preinoeson beseric'a nóstra este condamnatá la amortire de catre capii ei.

Ceremu dar tóte acestea de la guvernulu, dela unu sinodu romanu luminatu care trebue sa se infiinteze si se se ocupe de tóte reformele religiósé de care are nevoia bisericei nóstra.*

Cursurile la bursa in 13. Decembre 1864 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl 56 cr. v.
Augsburg	—	—	116 „ 25 „
London	—	—	116 „ 70 „
Imprumutulu nationalu	—	—	79 „ 75 „
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	70 „ 90 „
Actiile bancului	—	—	777 „ — „
„ creditului	—	—	173 „ 70 „

Obligatii desarcinarii pamentului in 9. Decembre 1864:
Bani 71 — — Marfa 71-50